



## Virtuele contacten

**Gsm's, smartphones, tablets en mp3-spelers zijn sterk ingeburgerde communicatiemiddelen. Mag je ze toelaten op school? Hoe mogen leerlingen ze gebruiken? Daarover bestaan veel verschillende meningen.**

## Sociale media op school

Bijna alle scholen werkten een beleid uit voor het gebruik van deze communicatiemiddelen en dat kan erg verschillen van school tot school. In sommige scholen mag de gsm nooit opstaan, in veel scholen mag het wel tijdens de pauzes, nog andere scholen laten toe dat de gsm op de schoolbank ligt, maar tijdens de lesuren moet hij uitstaan. Luisteren naar muziek kan soms tijdens de pauzes, in de ene school mag dat alleen met oortjes, in de andere school kan het ook zonder. Filmen met de smartphone mag niet, posten op YouTube zeker niet.

Het is in ieder geval een hot item en een discussiepunt. Ook op het internet zijn hierover veel discussies te vinden. De discussies wijzen op een onderscheid tussen het gebruik van een toestel tijdens de lestijd en het gebruik tijdens pauzes. Tijdens de lestijd leren scholieren doorgaans in groep. Als er sociale media worden ingezet, dan is dat vooral in het kader van het leerproces. Pauzes zijn dan hét moment om er op een meer persoonlijke manier gebruik van te maken. Pauzes zijn immers het moment waarop leerlingen zich even kunnen ontspannen, zich kunnen terugtrekken in hun comfortzone. Daarbij kunnen de gsm of andere apparatuur voor hen essentieel zijn.

Tegelijk is het ook goed stil te staan bij het gebruik en de toepassingen van de verschillende toestellen. Gsm's en smartphones worden gebruikt om berichten te verzenden of om te bellen, of om online via sociale media info te delen. Muziek beluisteren via i-pod is dan weer van een andere orde (er is geen interactie). Bij al deze toestellen is het van belang te kijken naar wat scholieren er mee doen en wat ze voor hen betekenen.

## Een greep uit discussies op het internet

<http://www.klasse.be/leraren/19797/slim-met-de-smartphone/>

[www.slimmemediashake.be](http://www.slimmemediashake.be)

<https://www.facebook.com/GeefOnsInspraakInHetGsmBeleidOpSchool>

### Maks: gsm's verbieden ... euh nee

In 2010 konden scholieren via Maks hun mening kwijt over de tendens in scholen om gsm's binnen de schoolmuren te verbieden. De officiële uitleg van de scholen was dat je op de speelplaats met je vrienden moet praten. Met vreesde toen vooral dat leerlingen binnen de schoolmuren foto's en filmpjes zouden maken die nadien op YouTube zouden belanden. Het is interessant om te lezen wat leerlingen daarvan vinden en wat leerlingen doen om de regels te omzeilen: [www.maks.be/15005/gsm's-verbieden...-euh-nee/](http://www.maks.be/15005/gsm's-verbieden...-euh-nee/)

### Enquête in Gazet van Antwerpen

In september 2010 hield de Gazet Van Antwerpen een enquête over het verbieden van gsm's en smartphones op school. In deze bevestigingen is er vooral aandacht voor het verschil tussen 'alleen bellen' en de mogelijkheid om 'ook te foto's te maken en te filmen'. We lezen ook dat elke onderwijskoepel zoekt naar richtlijnen om het gebruik te reglementeren, maar niet om het gebruik te verbieden.

### Onderzoek

Onderzoek van Georges Steffgen en anderen leert dat een absoluut verbod niet leidt tot minder gsm gebruik. Je leest meer over dit onderzoek in onze tekst over regels en afspraken.

## Verbonden zijn

In veel scholen is het schering en inslag dat gsm's aan blijven staan – ook als dat niet mag – maar dat leerlingen het geluid gewoon stil zetten. Dat is een groot verschil. Laten aanstaan betekent: verbonden zijn. Voor leerlingen gaat het over veel meer dan een apparaat dat aan of uit staat, het gaat vooral over het gevoel, of de zekerheid verbonden te zijn. Verbonden zijn heeft dan de betekenis van 'aangesloten te zijn op een netwerk'. Het gevoel van verbinding is belangrijk, maar ook de consequentie ervan – van die verbondenheid gebruik kunnen maken – is essentieel: tussendoor een afspraak maken, informatie opzoeken, een bericht beantwoorden.

Dat 'verbonden zijn' is onderwerp van discussie in de school, want 'waarom is dat nodig?', zegt de leerkracht of de directie. Op school hoef je toch niet verbonden te zijn: je ziet elkaar toch nu? En na schooltijd zie je toch de buitenwereld?

Maar verbonden zijn is dé realiteit voor jongeren. Verbonden zijn betekent ook **een netwerk onderhouden en uitbreiden**. Dat netwerk is veel breder dan het netwerk van de school of van de klas. En het is erg belangrijk. Een netwerk opbouwen is ook een van de **vaardigheden** die de maatschappij van vandaag vraagt.

Het is belangrijk om een goed evenwicht te behouden. Virtuele verbondenheid mag niet leiden tot het loslaten of verminderen van de interpersoonlijke relaties en persoonlijke verbondenheid in de school. Die zijn immers cruciaal voor een positief welbevinden van elke leerling en leraar op een school. Het is kwestie een evenwicht te vinden, erover in gesprek te gaan en afspraken te maken, bijvoorbeeld over sociale media tijdens vrije momenten.

Tom Palmaerts, trendwatcher en partner bij Trendwolves, stelt **dat de gsm verbieden hetzelfde is als leerkansen ontnemen**. Omgaan met media is iets waarmee iedereen in elk geval aan de slag moet. Informatie verzamelen, informatie verspreiden, kritiek krijgen, leren om daarmee om te gaan ... Het zijn vandaag onmisbare vaardigheden.<sup>1</sup>

**Gsm's, smartphones, tablets ... gebruiken is dus ook leren**. jongeren leren hiermee relaties uitbouwen, sociaal kapitaal opbouwen, sociale netwerken onderhouden, plannen ... Deze apparaten gebruiken is leren omgaan met je fysieke en virtuele omgeving.

De visie van IT-expert Peter Hinssen<sup>2</sup> sluit hierbij aan. Voor hem is het belangrijk om met de tijd mee te zijn. **Nieuwe manieren van informatie verwerven en verbonden zijn** kun je niet meer uit de weg gaan.

## Sociale media positief inzetten

Deze communicatiemiddelen zorgen voor een belangrijke verandering in de mini-samenleving die een school is. Voor de komst van deze media was het gemakkelijker om de rest van de wereld buiten de schoolmuren te houden. Nu kan dat niet meer. De setting van een school breekt open: ook al is een school ommuurd of is de schoolpoort dicht: de wereld en de school vloeien als het ware automatisch in elkaar over.

**De boodschap is dus: zet sociale media positief in.**

Maar er zit wel een addertje onder het gras. Sociale media, waaronder Facebook, **kunnen een grote impact hebben op de relaties op school**. Ook al gebruiken leerlingen die media buiten school of in de privésfeer: het klimaat op de school kan erdoor beïnvloed worden, of er kunnen conflicten ontstaan. Deze conflicten **ziet de school meestal niet aankomen**.

Recent onderzoek naar cyberpesten leert dat **het profiel van een cyberpester niet anders is dan het profiel van iemand die pestgedrag vertoont op school**. De 'revenge of the nerd'-theorie (de gepeste nerd die niet reageert op school doet dit wel via het net) blijkt niet op te gaan in België.

Het blijft belangrijk om in te zetten op **een positief schoolklimaat**: goede relaties en verhoudingen tussen leerkrachten en leerlingen en tussen leerlingen onderling zijn van onschatbare waarde. Ze zorgen ervoor dat meer jongeren zich goed voelen op school én op de speelplaats. Daarnaast is het belangrijk dat jongeren goed leren communiceren en leren op welke manier ze iets kunnen vertellen zonder anderen te kwetsen.

1 Interview Tom Palmaerts op 11.09.2013

2 <http://www.stichtinggerritkreveld.be/samenleving-en-politiek/zoeken-in-sampol/905>: interview met Peter Hinssen: "Digitale revolutie noopt tot tabula rasa in het onderwijs" in *Samenleving en politiek*, Jaargang 19, 2012, nr.4 (april), pagina 26 tot 34

## Naar de praktijk

- Gebruik sociale media om over de muren heen samen te werken, bijvoorbeeld met anderstalige nieuwkomers uit de OKAN klas. Zeker als de speelplaatscontacten fysisch niet realiseerbaar zijn, is dit een mogelijkheid om nieuwkomers onmiddellijk te betrekken op het 'echte' schoolleven met hun nieuwe schoolmakers.
- Loods nieuwe leerlingen met een gps doorheen het schoolgebouw.
- Laat leerlingen een spel ontwikkelen waarin ze de school als design gebruiken en een virtuele school ontwerpen.
- Gebruik ook Twitter, of een ander virtueel medium om een middagactiviteit aan te kondigen.
- Laat leerlingen een verslag maken van de middagactiviteiten op school: laat ze dat verslag posten op de website van de school, op de Facebookpagina of op het Youtube-kanaal ...
- Laat leerlingen een deel van de website van de school beheren.
- Gebruik sociale media bij extra-muros activiteiten waarbij in real time activiteiten gepost en geëvalueerd worden.
- Leer van je leerlingen!
- Inspiratiebronnen: [http://www.politeia.be/article.aspx?a\\_id=SOCIAL048B](http://www.politeia.be/article.aspx?a_id=SOCIAL048B) en <http://wij-leren.nl/social-media-school.php>

